

Kerkbrief

van de Hervormde Gemeente Nieuwkoop

colofon

Redactie: Corrie Zoutendijk, Evert de Jong, Corry van der Kruk
 Inleveren Kopij: Corrie Zoutendijk Chrysantenstraat 121, 2431 XJ Noorden. E-Mail
 zoutendijk02@kpnmail.nl

De Kerkbrief wordt gezien als welkome aanvulling op het Kerksblad

Van de redactie	1
Gedicht	1
Pinksteren—Een korte tijd	2
Pinksteren	3
Predikantsbevoegdheid voor kerkelijk werkers	4
Apostolische Geloofsbelijdenis	4
Barmer – thesen	5
Pinksterverhaal voor kinderen	6
Vakantieoverzicht	6

Voor onderweg

Open mij,
 les mijn dorst,
 stil mijn verlangen
 te zijn
 wie ik mag zijn,
 aanvaard door jou,
 Aanwezige,
 aanvaard door mezelf,
 ongedurig, afwezig.
 Zend boden op mijn weg,
 engelen met geduld,
 naasten met liefde,
 vreemden
 die vrienden blijken.
 Open mij,
 stil mijn verlangen.

Nico Vlaming
 Liedboek pag. 1329

Volgende uitgave:
 september 2024

Kopij opsturen voor 5
 september 2024 aan: Corrie
 Zoutendijk e-mail
 zoutendijk02@kpnmail.nl

VAN DE REDACTIE

Geachte lezers,

Over de inhoud van deze kerkbrief gaat over Pinksteren. Voor de zomervakantie is dit de laatste uitgave. Maar in september willen we starten met alweer de 40e jaargang.

Pinksteren—Een korte tijd

Zondag na Hemelvaart staat bekend als "het weeskind". En terecht. Want zo voelden de leerlingen zich toen ze verbijsterd naar de hemel staarden en zagen hoe een wolk scheiding maakte tussen hen en hun Meester

Pinksteren

De tijd tussen Pasen en Pinksteren wordt gezien als een tijd van voorbereiding op de komst van de heilige Geest. Voor de Vroege Kerk was het een periode om na te denken over de enorme omvang van de taak die de Heer had gegeven.

Predikantsbevoegdheid

In haar vergadering van 20 april heeft de synode besloten dat kerkelijk werkers - in een nieuwe categorie - predikantsbevoegdheid kunnen ontvangen,

Apostolische Geloofsbelijdenis

Het is een vast onderdeel in de orde van dienst. De Geloofsbelijdenis. Maar wat wordt er beleeden in de Apostolische Geloofsbelijdenis?

Barmer Thesen

In 1933 stak in Duitsland het Nationaalsocialisme de kop op. Adolf Hitler was leider van de Nationaalsocialistische Duitse Arbeiderspartij (NSDAP)1. In dat jaar kwam hij aan de macht als rijkskanselier. In mei 1934 kwamen Duitse theologen voor een histori-

sche vergadering in Barmen bijeen en stelden een soort belijdenis op die van enorme invloed is geweest voor het herstel van de Duitse Kerk. Op deze synode werd een verklaring aanvaard die zich fel keerde tegen de opvattingen van de zogenaamde Duitse christenen, die geheel in het kielzog van Hitlers nationaalsocialisme wilden varen. Aan deze verklaring zijn de namen verbonden van een aantal grote theologen. De bekendste naam is wel die van Karl Barth. Zij kwamen bijeen in de overtuiging dat de tijd gekomen was om samen verzet aan te tekenen tegen de ideologie en de politieke machtswellust van de nationaalsocialisten. In de vorige kerkbrief stond een artikel over deze Karl Bart

Pinksterverhaal voor kinderen

Pinksteren is de dag waarop de Joden het oogstfeest vieren. Het was druk in de stad, want het was feest. Maar niet voor de leerlingen. Zij waren met Maria, de moeder van Jezus bij elkaar om samen te eten.

Voor de jeugd.

Vanaf 14 mei starten de examens van de middelbare scholen. We wensen deze jongeren veel sterke en wijsheid in de examens, tentamen en proefwerk periodes.

Wij wensen u gezegende Pinksterdagen een goede tijd in de komende vakantie periode en veel leesplezier toe

De Redactie.

DE WARE TROOSTER.

Pinksteren zond U,
 de Heil'ge Geest,
 de ware Trooster.
 Die ons troost in
 onze ellenden
 en moed geeft als wij
 ons tot Hem wenden.
 En als wij die van
 Hem ontvangen.

Mogen wij and'ren,
 in hun ellenden,
 troost en moed geven,
 waar zij naar verlangen.
 Dan komt blijdschap,
 na veel smarten.
 Legt Hij oprechte
 dank, in onze harten

PINKSTEREN—EEN KORTE TIJD

Niet als wezen

Zondag na Hemelvaart staat bekend als "het weeskind". En terecht. Want zo voelden de leerlingen zich toen ze verbijsterd naar de hemel starden en zagen hoe een wolk scheiding maakte tussen hen en hun Meester. Ze beseften, dat ze, als het ware beroofd van een vader, voortaan als wezen door het leven hun weg moesten zoeken. Die bijzondere gemeenschap met hun Meester, waarin ze dagelijks zijn woorden hoorden en zijn wondertekenen zagen, was nu voorbij. Verleden tijd. Alleen een herinnering daaraan bleef over. En wij, wij moeten het zelfs nog zonder zo'n herinnering doen! Wat zouden we er niet voor over hebben als we, al was het maar voor één dag, de stem van Jezus zelf mochten horen en één van zijn wondertekenen mochten ervaren. Zo, dat we konden zeggen: "Ik heb het zelf uit zijn mond gehoord en heb het met mijn eigen ogen gezien! Wat een steun zou dat zijn voor ons geloof!"

Een korte tijd

Jezus voelt aan dat zijn leerlingen en ook wij zo denken. Daarom zegt Hij op de avond voor zijn lijden en sterven als afscheidwoord: "Ik laat jullie niet als wezen achter". Dat klinkt heel geruststellend. Maar wat moeten we ons daarbij voorstellen? Even later zegt Hij: Nog een korte tijd en je ziet mij niet meer. En weer een korte tijd en je zult mij zien". Dat klinkt nog raadselachtiger. Maar in die ene korte spreuk vat Jezus het geheim samen van heel het mensenleven tot aan de voleinding der wereld. Want met "een korte tijd" bedoelt Jezus: Nog maar één dag en je ziet me niet meer. Want morgen, vrijdag, word ik gekruisigd, ga ik sterven en word ik begraven. Dan viert de wereld, de mensen die mij haten, feest. Dan denken ze dat ze voor goed van mij af zijn en dat ze rustig hun eigen gang kunnen gaan. Maar jullie zullen diep bedroefd zijn als mensen die het liefste wat ze bezaten verloren hebben. Maar jullie droefheid zal veranderen in blijdschap. Want nog maar een korte tijd, nog maar drie dagen, en ge zult me zien op de Paasmorgen als de Opgestane, de Levende.

Maar ook na Pasen blijft gelden: Nog een korte tijd, nog maar veertig dagen, en ge zult me niet meer zien. Na Pasen blijft Jezus nog maar een korte tijd op aarde. Op de 40e dag na Pasen keert Hij terug naar de Vader in de hemel en zien de leerlingen Hem niet meer. En weer is er droefheid en een gevoel van verlatenheid. Maar ook dan blijft gelden: Nog een korte tijd, nog maar 10 dagen, dan wordt het Pinksteren. En dan zult ge Mij zien.

Maar dat laatste klopt toch niet!. Op de Pinksterdag komt Jezus toch niet terug op aarde. Hij is in de hemel en blijft onzichtbaar. Hoe kan Jezus dan zeggen, dat ze Hem op de Pinksterdag zullen zien? Wel: Zien en zien is twee. We kunnen oppervlakkig zien. Zien hoe iemand er uitziet. Zien wat iemand doet. Zo zagen velen Jezus als een gewone rabbi uit Nazareth. Sommigen zagen Hem als een leermeester die boven de middelmaat uitstak om de bijzondere dingen die Hij zei en deed. Maar toch niet meer dan "een" rabbi. De leerlingen zagen veel meer in Jezus. Petrus zei zelfs tot zijn Meester: U bent de Messias. En dat was precies een schot in de roos. Maar wat dat Messias - zijn van Jezus nu precies inhield, dat zag hij op dat moment nog niet zo scherp. Dat gebeurde pas op de eerste Pinksterdag. Toen, door de verlichting met de Heilige Geest, vielen alle sluiers weg en zag Petrus zijn Meester

zoals hij Hem in al die jaren van leerling zijn nog nooit gezien had. De Heilige Geest schept afstand. Door die afstand kan Petrus de hele levensweg van Jezus overzien. Door die afstand krijgt hij inzicht in de diepe betekenis van het woord van de Opgestane: "Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde". Door het geloof in Jezus weet hij zich betrokken bij en opgenomen in die weg van kruis en opstanding. Geloven zou je daarom kunnen omschrijven als "zien op afstand door de Geest".

Maar ook voor de tijd tussen Pinkster en wederkomst blijft gelden: Nog een korte tijd en ge zult mij niet meer zien; een weer een korte tijd en ge zult mij zien". Want ook die levenstijd is gestempeld door het kruis en de opstanding van Christus. Telkens zijn er tijden, waarin op aarde onrecht heerst, haat de overhand heeft en de leugen triomfeert. Van Jezus en van zijn koninkrijk van liefde en barmhartigheid is dan geen spoor te bekennen. Heel de tijd is gestempeld door kruis en lijden en het eind ervan is niet in zicht. Maar Jezus zegt: Het is een korte tijd, ook al lijkt het of het een eeuw duurt. Want Hij komt, verrassend, soms als we denken dat het te laat is. Zelfs midden in de nacht ontsteekt Hij het licht van de hoop.

Maar er zijn ook tijden waarin we Hem zien, Hem aan het werk zien in de gaven die Hij uitdeelt: De liefde en de vrede die alle verstand te boven gaat. Het geloof, dat ons de kracht geeft om op te staan tot de vreugde. Dan gaat ook het woord van Jezus in vervulling: Op die dag zult ge mij niets vragen. Immers wat valt er nog te vragen als we het wonder van de gemeenschap met Christus ervaren; als de werkelijkheid van het woord van Jezus "Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde" ten volle tot ons doordringt? Dan verdwijnen alle vragen immers als sneeuw voor de zon.

Ruimte voor het gebed.

Wat het gebed in de praktijk van het leven kan uitwerken, wordt verduidelijkt in het volgende chassidische verhaal.

Jakob, een Jood uit Litouwen, zat diep in de problemen en kwam er niet uit. Hij ging bij de rabbi om raad vragen. Toen hij binnenstapte, sprak deze juist de laatste regel van zijn gebed uit: "Geprezen zijt Gij, die heel de schepping draagt door het woord van uw kracht". Jakob wachtte eerbiedig tot de rabbi tot hem het woord zou richten. Maar deze bleef een poos zwijgen. Ten slotte naam de rabbi het woord en zei: Jaren geleden kwam je vader bij me omstreeks dezelfde tijd toen ik mijn gebed afsloot met de lofprijzing die jij zo juist gehoord hebt. Je vader bleef toen even staan en ging daarna zonder iets te vragen naar huis. Maar nu merk ik, dat jij, Jakob, anders bent dan je vader. Want als een Jood tot zich laat doordringen, dat de Eeuwige heel zijn schepping draagt door het woord van zijn kracht, wat heeft hij dan nog te vragen?

PINKSTEREN

Terwijl de kerk over de hele wereld twee belangrijke gebeurtenissen viert, namelijk Pasen en Pinksteren, gaat de tijd ertussen vaak verloren. De gebedsbeweging 'Uw Koninkrijk Kome' helpt ons hierbij stil te staan. En levert wat op.

De tijd tussen Pasen en Pinksteren wordt gezien als een tijd van voorbereiding op de komst van de heilige Geest. Voor de Vroege Kerk was het een periode om na te denken over de enorme omvang van de taak die de Heer had gegeven.

Het verslag van Lucas in het bijbelboek Handelingen over deze periode is buitengewoon interessant, niet alleen omdat het ons vertelt hoe christenen dit 2000 jaar geleden deden, maar ook omdat het de agenda bepaalt als het gaat om onze invulling van deze tijd van het kerkelijk jaar.

Een tijd van vragen

Op de dag van de Hemelvaart vragen de apostelen aan Jezus of dit het moment is waarop het koninkrijk voor Israël hersteld zal worden (Handelingen 1:6). Het plan van de Opgestane Heer was dat de apostelen zijn getuigen voor de wereld zouden zijn bij het verspreiden van het Goede Nieuws over zijn dood en opstanding. Zelf dachten ze in eerste instantie nog veel kleinschaliger, namelijk aan de Messias die zou komen om het Joodse volk te redden. De vragen die ze Hem vóór zijn hemelvaart stelden, waren niets vergeleken met wat er door hun gedachten ging nadat Hij naar de hemel was opgenomen. Ze kijken naar de lucht, volkomen perplex en onzeker over wat ze nu moeten doen.

Eerste prioriteit

Dan zijn de engelen aan de beurt om een vraag te stellen: "Wat staan jullie naar de hemel te kijken?" (Handelingen 1:11) Natuurlijk ligt het antwoord voor de hand. De apostelen zullen zoiets gedacht hebben als: omdat Jezus zojuist van ons is weggenomen, Hij ons een enorme taak heeft gegeven en we geen idee hebben waar we moeten beginnen. De rest van de woorden van de engel geven ons het antwoord op hun onuitgesproken vraag. De Heer heeft hun verteld wat ze moeten doen, gedurende de jaren tussen zijn hemelvaart en zijn glorieuze terugkeer. Het is de opdracht voor de kerk. Zoals de Australische predikant Christine Caine het verwoordde: "Het is onze taak om van het laatste gebod van Jezus onze eerste prioriteit te maken."

Een tijd van gebed

Bidden is duidelijk de grote prioriteit, en Lucas vermeldt

dit als het eerste wat de apostelen deden toen ze terug waren in Jeruzalem (Handelingen 1:13-14). Hij noemt de namen van de apostelen en vermeldt dat ze samenkwamen met hun vrouwen, en met de moeder en broers van Jezus. Dit was een baanbrekend gebed. Meestal baden mannen en vrouwen apart, zoals vandaag de dag nog steeds het geval is bij de Klaagmuur in Jeruzalem. Maar door Jezus zijn die barrières neergehaald. Zoals Paulus later zou schrijven: 'Er zijn geen Joden of Grieken meer, slaven of vrijen, mannen of vrouwen - u bent allen één in Christus Jezus.' (Galaten 3:28)

De Heer had hun verteld dat ze moesten wachten op de komst van 'wat de Vader heeft be-loofd' (Handelingen 1:4). Ze veranderden die wachttijd in kostbare gebedstijd. Daarom loopt de gebedscampagne 'Uw Koninkrijk kome' van Hemelvaart tot Pinksteren als een tijd van vurig missionair gebed. Wij doen mee met wat de eerste christenen 2000 jaar geleden deden.

Andere, nieuwe richtingen

Het boek Handelingen laat ons zien dat deze nieuwe beweging radicaler, verstrekkender en kostbaarder was dan de apostelen zich ooit hadden kunnen voorstellen. Het enige wat Petrus hen laat doen is de verrader Judas Iskariot vervangen. Na veel gebed en lottrekking (wat hun culturele manier was om God te vragen om te beslissen) werd Matthias gekozen.

Wat we hiervan leren is dat we wel van alles kunnen plannen, maar voorbereid moeten zijn op de wind van de heilige Geest om ons in andere, nieuwe richtingen te leiden, wanneer en waarheen Hij maar wil. Het vervolg van het verhaal van Handelingen beschrijft hoe dat verloopt. De kerk reikt de hand naar Samaritanen, Afrikanen en Europeanen. Niet vanwege hun eigen omvangrijke plannen, maar omdat de heilige Geest individuele kerken ertoe aanzette om nieuwe wegen te gaan, andere manieren te leren om dingen te doen, en simpelweg deel te nemen aan wat God al aan het doen was.

Veranderingen zien

De dagen tussen Hemelvaart en Pinksteren kunnen gemakkelijk gemist worden in de waan van de dag van onze drukke wereld. Maar als we het voorbeeld van het Nieuwe Testament volgen - en de gebedsbeweging 'Uw Koninkrijk Kome' kan ons hierbij helpen -, dan kunnen we door de Geest geleide veranderingen zien in onze kerk, in andere mensen en in onszelf.

PREDIKANTSBEVOEGDHEID VOOR KERKELIJK WERKERS

In haar vergadering van 20 april heeft de synode besloten dat kerkelijk werkers - in een nieuwe categorie - predikantsbevoegdheid kunnen ontvangen, namelijk in vacante gemeenten. Dit betreft een tijdelijke regeling, die per direct ingaat en geldt tot er een definitieve regeling is die is ingebeld in het ambtstraject binnen de Protestantse Kerk.

De synode besloot dit naar aanleiding van een voorstel van het Generale College voor de Kerkorde (GCKO). De bevoegdheid van de brede moderamina van classicale vergaderingen (BMCV) om in bepaalde gevallen sacramentsbevoegdheid toe te kennen aan kerkelijk wer-

kers die al een preekconsent hebben werd verruimd. Het gaat om een interim-regeling die geldt totdat nadere besluiten zijn genomen in de ambtsdiscussie over predikant, pastor en kerkelijk specialist.

De nood wordt gezien

Dr. F.T. Bos, lid van het GCKO, vertelt dat het voorstel vooral gedaan is met het oog op de hoge nood die er in veel (vacante) gemeenten is. "De besluitvorming hierover twee jaar uitstellen is niet verantwoord." Ouderling Vrijhof, synodelid namens de classis Groningen-Drenthe, is blij dat de urgentie gezien wordt. "Het voelt voor mij als

een ondersteuning. De nood die we hebben in het noorden van het land wordt gezien.” Ouderling Blees, afgevaardigd vanuit de classis Fryslân, beaamt dit. “Met het doorvoeren van dit besluit helpt u kerkelijk werkers om hun werk met vreugde te doen. Zo kunnen zij met de steun en goedkeuring van de kerk de sacramenten bedienen.”

Ds. Van Heijningen, synodelid namens de classis Zuid-Holland-Zuid, hoort ook in zijn regio dat gemeenten soms niemand kunnen vinden om de sacramenten te bedienen. “Het is goed om deze stap nu te zetten, en gemeenten te helpen.”

Sacramenten bedienen

De tijdelijke regeling voor vacante gemeenten gaat per direct in. Een BMCV kon al aan een (wijk)gemeente die in bijzondere financiële omstandigheden verkeert en een eigen kerkelijk werker met preekconsent heeft, toestemming

verlenen om deze kerkelijk werker de bediening van doop en avondmaal, het afnemen van de belijdenis van het geloof, de bevestiging van ambtsdragers, het leiden van trouwdiensten en het uitspreken van de zegen in de betreffende gemeente te laten verzorgen, nu kan hetzelfde in vacante gemeenten. Daarnaast kunnen BMCV's kerkelijk werkers toestaan om de bevoegdheid ook uit te oefenen in andere vacante gemeenten.

Stap in goede richting

Scriba ds. De Reuver is dankbaar dat deze interim-regeling er nu is. “Ook de classispredikanten onderstreepten de urgentie om kerkelijk werkers deze tijdelijke extra bevoegdheid te kunnen verlenen. Dit is echt een stap in de goede richting.”

APOSTOLISCHE GELOOFSBELIJDENIS

Wat wordt er beleden in de Apostolische Geloofsbelijdenis?

Zoals de meeste belijdenissen is ook de Apostolische Geloofsbelijdenis trinitarisch opgebouwd. Trinitas is Latijn voor Drieëenheid: Vader, Zoon en Heilige Geest. Dat vertrekpunt zegt al iets: het perspectief is zogezegd gericht op ‘daarboven’.

**Ik geloof in God de almachtige Vader, Schepper van hemel en aarde;
en in Jezus Christus, zijn enige Zoon, onze Heer, die ontvangen is van de Heilige Geest, geboren uit de maagd Maria,
die geleden heeft onder Pontius Pilatus, is gekruisigd, gestorven, en begraven,
die is neergedaald in de hel,
op de derde dag opgestaan van de doden,
opgevaren naar de hemel en zit aan de rechterhand van God, de almachtige Vader,
vanwaar Hij zal komen om te oordelen de levenden en de doden;**

**Ik geloof in de Heilige Geest,
de heilige katholieke kerk, de gemeenschap der heiligen,
de vergeving van zonden,
de wederopstanding des vleses,
en het eeuwige leven.**

Hoe is deze geloofsbelijdenis tot stand gekomen?

De Apostolische Geloofsbelijdenis (*Apostolicum*) zoals we die nu kennen dateert uit de tijd van Karel de Grote (rond 800 na Christus). Karel de Grote zette in op kerkelijke en daarmee ook liturgische eenheid in zijn rijk, en dat betekende onder meer gestandaardiseerde teksten. In die tijd moest elke gelovige worden onderwezen in het Onze Vader en de Apostolische Geloofsbelijdenis, als kernteksten van het geloof. Ze werden al vroeg in de volkstaal vertaald.

Van een standaardtekst was in de eeuwen daarvoor geen sprake. Er circuleerden tientallen vaak regionaal gebonden varianten van de geloofsbelijdenis. Ze waren wel duidelijk verwant en de meeste verschillen waren niet van inhoudelijke aard. Maar hoe verder we teruggaan in

de tijd, hoe compacter de belijdenis blijkt te zijn. Zo behoort een aanduiding als ‘de gemeenschap der heiligen’ zeer waarschijnlijk niet tot de oudste versie van de tekst. Achter de verschillende varianten gaat zeer waarschijnlijk een geloofsbelijdenis schuil die ten minste vanaf de 4e eeuw in gebruik was in Rome. Over de precieze oorsprong van deze tekst verschillen onderzoekers van mening. Het bronnenmateriaal uit de eerste eeuwen lijkt te gering om uitsluitel te kunnen geven. De traditionele, nog steeds breed geaccepteerde theorie is dat de belijdenis oorspronkelijk in het Grieks was opgesteld, toen de liturgische taal in Rome, maar al vroeg in het Latijn werd vertaald en zo verder werd overgeleverd. Die verbinding met de vroegste kerk van Rome maakt ook dat de link met een apostolische oorsprong snel is gelegd.

Wat is de essentie van deze geloofsbelijdenis?

Zoals de meeste belijdenissen is ook de Apostolische Geloofsbelijdenis *trinitarisch* opgebouwd. *Trinitas* is Latijn voor Drieëenheid: Vader, Zoon en Heilige Geest. Dat vertrekpunt zegt al iets: het perspectief is zogezegd gericht op ‘daarboven’. De tekst begint niet bij geloofsgebruiken zoals bidden, zegenen of dopen, niet bij onze eigen, menselijke ervaring, niet bij een morele levensovertuiging of opdracht, niet bij een denominatie of een nationaal gekleurde geloofsidentiteit. De belijdenis gaat over het geloof in God. Wat dat voor ons mensen betekent heeft wel een plek, maar pas aan het eind van de tekst. Daar gaat het over kerk en christelijke gemeenschap, vergeving van zonden, opstanding en eeuwig leven.

Opvallend is verder dat God vooral *handelend* wordt opgevoerd. Speculatie over de Eeuwige ontbreekt. De enige beschrijvende aanduidingen zijn ‘almachtige Vader’, ‘enige Zoon en onze Heer’ en ‘Heilige’. Voor het overige staan de schijnwerpers gericht op de actie: God de Vader schiep hemel en aarde. Jezus Christus werd geboren als mens, stierf, stond op uit de dood, voer op naar de hemel en zal komen om te oordelen. Andere geloofsbelijdenissen zeggen met zo veel woorden dat de Zoon mens werd ‘voor ons’ – maar in het *Apostolicum* blijft dat impliciet. Toch is duidelijk dat Gods handelen niet op zichzelf staat: van meet af was het op de mens gericht.

Over de Heilige Geest wordt verder niets gezegd, maar opvallend is wel dat de tekst hier als vanzelfsprekend overgaat op de heilige wereldwijde kerk en de ‘gemeenschap

der heiligen'. Het perspectief zwenkt naar de mens. De gedachtesprong van Heilige Geest naar het concrete geloofsleven op aarde is dan ook een kleine. Dat is de tijd waarin wij leven: geheiligd door de Geest, levend vanuit de vergeving van zonden, uitziend naar wederkomst, opstanding en eeuwig leven. En daarmee besluit het *Apostolicum*.

In de korte aanduiding van kerk en gemeenschap valt overigens de nadruk op wat christenen wereldwijd met elkaar delen. 'Katholieke' is een term die in dit verband vatbaar is voor verwarring, namelijk met 'rooms-katholieke'. Misschien kan het beter worden weergegeven met 'algemene' of 'wereldwijde'. Zo begrepen is de kerk ook 'heilig': toegewijd aan God, in alle veelkleurigheid en verscheidenheid. Dankzij dat weidse perspectief is de Apostolische geloofsbelijdenis wel degelijk 'oecumenisch' te noemen, ook al is deze specifieke tekst dan kenmerkend voor de westerse traditie en is ze bij de oosterse kerken niet in gebruik.

Hoe klinkt deze geloofsbelijdenis door in het huidige kerk-zijn?

De Apostolische Geloofsbelijdenis wordt regelmatig voorgelezen of gezongen tijdens de kerkdienst. Vanouds is deze belijdenis evenals haar voorgangers nauw verbonden geweest met de doop.

In de vroegste kerk, toen de doop nog veelal aan volwassenen bekeerlingen werd bediend, ging aan dat moment een lange periode van voorbereiding vooraf. Die werd besloten met een inwijding in de geloofsbelijdenis. Eerst kregen de doopkandidaten de tekst te horen, met uitleg. Vervolgens werden ze geacht de woorden uit het hoofd te leren en te kunnen opzeggen. Bij de doop zelf, doorgaans in de paasnacht, kwam de belijdenis waarschijnlijk nog eens terug in de vorm van vraag en antwoord.

In latere eeuwen verschoof het accent naar het dopen van kinderen en waren het de ouders die de geloofsbelijdenis moesten kennen en beamen. En nog altijd is de belijdenis onderdeel van de doopliturgie. Ook de trinita-

rische formule uit Matteüs 28 heeft in alle eeuwen weerklonken bij de doop: 'Ik doop u in de naam van de Vader, en van de Zoon, en van de Heilige Geest.'

Van de Apostolische Geloofsbelijdenis bestaan ook gezongen versies. Behalve de versie die de letterlijke tekst volgt, komen er ook steeds meer liederen die met 'ik geloof' inzetten maar de traditionele tekst herverwoorden, uitbouwen, toepassen en erop voortborduren. Zoals dat gaat zijn liedteksten herdicht en herdacht. Soms keert de trinitarische opbouw terug.

Wat je ook nog moet weten over deze geloofsbelijdenis ...

Wat maakt deze belijdenis eigenlijk apostolisch? Afgezien van de link met het oude Rome waar de apostelen Petrus en Paulus stierven, is niet duidelijk of er een concreet verband bestaat en hoe dat er precies uit zou moeten zien. Volgens een legende uit het jaar 404 na Christus, ons overgeleverd door Rufinus van Aquileia, kwamen de apostelen kort na Pinksteren bij elkaar om, voordat ze met het evangelie de wereld in zouden trekken, een bondige samenvatting van het geloof op te stellen en zo de eenheid van hun prediking te waarborgen. Een voor een spraken de twaalf apostelen een zin uit die samen de twaalf artikelen van de geloofsbelijdenis zouden hebben gevormd. Daarom wordt het *Apostolicum* ook wel aangeduid met 'de Twaalf Artikelen'.

Eeuwen later zou kerkhervormer Maarten Luther overigens nog een kleine aanvulling doen. Hij voegde het woord 'christelijke' toe aan het artikel over de kerk, om het onderscheid te markeren met de Roomse kerk. Veel protestantse tradities hebben dat woord overgenomen. Met de toenadering tussen protestanten en katholieken is de toevoeging in recentere versies weer geleidelijk aan het verdwijnen.

Dr. Peter van Egmond

Universitair docent vroegchristelijke geschiedenis aan de PThU

BARMER – THESEN

In 1934 werden de **Barmer – thesen** opgesteld

Op 31 mei is het precies negentig jaar geleden dat Duitse theologen voor een historische vergadering in Barmen bijeen waren en een soort belijdenis opstelden die van enorme invloed is geweest voor het herstel van de Duitse Kerk. De bijeenkomst begon op 29 mei en duurde tot de 31ste. De naam die dit samenzijn later kreeg was "**Bekentnis-synode**". Op deze synode werd een verklaring aanvaard die zich fel keerde tegen de opvattingen van de zogenaamde Duitse christenen, die geheel in het kielzog van Hitlers nationaal-socialisme wilden varen. De verklaring, die zes punten omvatte, kreeg al spoedig de naam "Barmer-thesen" naar de naam van het stadje waar deze theologen bijeen waren.

Aan deze verklaring zijn de namen verbonden van een aantal grote theologen. De bekendste naam is wel die van Karl Barth, maar ook mannen als Hans Asmussen, Niemöller, Beckmann, Obendiek en de gereformeerde dr. Niesel hebben aan deze uitspraak hun medewerking ge-

Deze Sculptuur in Wuppertal-Barmen herinnert aan de „Barmer Verklaring“

ven. Zij kwamen bijeen in de overtuiging dat de tijd gekomen was om samen verzet aan te tekenen tegen de ideologie en de politieke machtswellust van de nationaalsocialisten. Op duidelijke wijze wilden zij wijzen op Gods Woord om zo de gemeenteleden die eigenlijk niet recht wisten welke houding zij moesten innemen te leiden.

De uitspraak van 1934 is nog steeds waardevol. De tijden zijn wel volkomen veranderd. Er komen andere verzoeken op de kerk, ook de Duitse kerk, af dan in de jaren

dertig, maar de Barmer-thesen zijn nog altijd belangrijk. De verklaring van Barmen telt zes punten. Aan het slot van ieder punt volgden nog een of meer teksten uit het Nieuw Testament. Tevens wordt in ieder artikel de valse leer die tegen dat punt ingaat afgewezen.

De verklaring luidde als volgt:

1. Jezus Christus, gelijk van Hem in de Heilige Schrift getuigd wordt, is het ene Woord Gods, dat wij moeten horen, in leven en sterven vertrouwen en gehoorzamen (Joh. 14: 6; 10:1 en 9). Wij verwerpen de valse leer dat de kerk als bron van haar verkondiging behalve en naast dit ene Woord van God ook nog andere feiten en machten, gestalten en waarheden als Gods openbaring kan en moet aanvaarden.

2. Zoals Jezus Christus Gods toespraak is van de vergeving van al onze zonden, zo en met gelijke ernst is Hij eveneens Gods krachtige aanspraak op ons ganse leven; door Hem wordt onze blijde verlossing uit de goddeloze bindingen van deze wereld tot een vrije en dankbare dienst aan Zijn schepselen (I Cor. 1:30). Wij verwerpen de valse leer dat er terreinen van ons leven zijn waarin niet Jezus Christus maar andere heren te gebieden zouden hebben, terreinen waarin we niet de rechtvaardiging en de heiliging door Hem nodig hebben.

3. De christelijke kerk is de gemeente van broeders, waarin Jezus Christus, in Woord en sacrament door de Heilige Geest als de Heer tegenwoordig, handelt. Zij heeft met haar ordening, midden in de wereld der zonde, als de kerk van begenadigde zondaars te getuigen, dat zij alleen Zijn eigendom is, alleen van Zijn troost en leiding leeft en leven wil in de verwachting van Zijn wederkomst (Efe. 4:15 en 16). Wij verwerpen de valse leer dat de kerk de inhoud van haar prediking, en haar kerkenordering kan laten bepalen door de op een bepaald moment heersende wijsgerige of politieke inzichten

4. De verschillende ambten in de kerk vestigen geen heerschappij van de een over de ander, maar de uitoefening van de aan de gehele gemeente toevertrouwde en opgedragen dienst (Matth. 20:25, 26). Wij verwerpen de valse leer dat de kerk afgezien van deze dienst, met soevereine macht beklede leiders kan en mag aanvaarden of zich laten opdringen.

5. De Schrift zegt ons, dat de staat naar Goddelijke beschikking de taak heeft, in de nog niet verlost wereld, waarin ook de kerk staat, naar de mate van menselijk inzicht en vermogen onder bedreiging en uitoefening van macht, voor recht en vrede te zorgen. De kerk erkent in dank en hulde voor God de weldaad van deze beschikking. Zij herinnert aan het Rijk Gods, aan Zijn gebod en gerechtigheid en daarmee aan de verantwoordelijkheid van regerenden en geregeerden. Zij vertrouwt en gehoorzaamt de kracht van het Woord, waardoor God alle dingen draagt (1 Petrus 2:17). Wij verwerpen de valse leer dat de staat boven zijn bijzondere opdracht ook nog de enige en totale ordening van het menselijk leven kan en moet worden en zo de opdracht van de kerk kan verwezenlijken. Wij verwerpen de valse leer dat de kerk boven haar bijzondere opdracht zich staatkundige opdrachten en een staatkundige waardigheid kan en moet toe eigenen en zo zelf tot een orgaan van de staat zou worden

6. De opdracht der kerk, waarin haar vrijheid rust, bestaat daarin in Christus plaats en dus in dienst van Zijn eigen Woord en werk door prediking en sacrament de boodschap van de vrije genade Gods aan het volk over te brengen (Matth. 28:20; 2 Tim. 2:9). Wij verwerpen de valse leer dat de kerk in menselijke zelfverheerlijking het Woord en het werk van de Here ten dienste van welke eigengerechtigte wensen, doelen of plannen ook kan misbruiken.

PINKSTERVERHAAL VOOR KINDEREN.

Pinksteren is de dag waarop de Joden het oogstfeest vieren. Het was druk in de stad, want het was feest. Maar niet voor de leerlingen. Zij waren met Maria, de moeder van Jezus bij elkaar om samen te eten. Ze durfden nog niet naar buiten te gaan, want misschien zouden zij ook gevangen genomen worden, net als ze met Jezus hadden gedaan.

Opeens begon het te waaien, overal in huis, alsof de ramen open stonden. Het waaide heel hard ... En er kwam vuur! Ze voelden het van binnen, maar je zag ook op ieders hoofd een vlammetje. De leerlingen voelden zich helemaal warm worden. Ze wisten niet wat er met hen gebeurde, maar ze begonnen allemaal te praten, door elkaar heen, in talen die ze helemaal niet kenden. Ze keken elkaar verbaasd aan. Wat gebeurde er nou?

Ze hadden het tot nu toe heel eng gevonden om naar buiten te gaan en de mensen over Jezus te vertellen. Maar nu voelden ze een kracht in zich en durfden ze alles! Ze gingen de straat op en begonnen de mensen te vertellen over de wonderen van God en Jezus hun vriend. Het maakte niet uit welke taal de mensen spraken, iedereen kon hen

verstaan. De mensen gingen begrijpen dat Jezus niet dood was. Ze zeiden: "Je kunt Hem niet meer zien, maar Hij is er nog steeds. Hij leeft!" De mensen die naar hen luisterden werden zelf ook blij en enthousiast.

De wind en het vuur, dat had te maken met de heilige Geest, die als een adem de mensen kracht geeft. Het was zoals Jezus gezegd had: deze heilige Geest was een trooster, een helper voor de mensen. Zo ging het verhaal heel snel door de wereld! Als een lopend vuurtje!

En het vlammetje brandt nog altijd, ook hier bij ons in deze kring. Het vuur van Pinksteren was het allereerste begin van onze kerk.

